

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ НА ТРИВАЛІСТЬ ВЕГЕТАЦІЙНОГО ПЕРІОДУ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ЗАХІДНОГО

Небаба К.С., аспірант

E-mail: agronebaba@gmail.com

Подільський державний аграрно-технічний університет

Горох є однією з основних зернобобових сільськогосподарських культур, яка відноситься до родини бобових *Pisum L.* (підродина лядвенцевих – *Lotoideae*). Переважна більшість сортів, які вирощують в Україні, належать до виду культурного або посівного гороху *P. sativum L.* [1]. Він є одним із кращих попередників для озимих і ярих зернових культур. Перевага даної культури у тому, що вона рано звільняє поле [3]. Тривалість вегетаційного періоду більшості сортів придатних до вирощування у зоні Лісостепу коливається у межах від 75-105 днів. Для дуже пізньостиглих форм гороху цей період може продовжитися навіть до 140 днів [2].

Важливий вплив на період вегетації мають погодні умови, кількість опадів і температура повітря впродовж вегетації, в результаті чого виникають значні коливання вегетаційного періоду за роками [4].

Дослідження проводили на дослідному полі Навчально-виробничого центру «Поділля» ПДАТУ впродовж 2016-2018 рр, в умовах польового дослідження, закладеного в стаціонарній десятипільній сівоzmіні.

Передпосівну обробку насіння проводили інокулянтном сухої консистенції Bayton– 0,25 л/га в день сівби.

Ґрунт дослідного поля – чорнозем типовий, глибокий малогумусний важкосуглинковий на лесовидних суглинках. Схема дослідження передбачала три сорти гороху; Готівський, Фаргус та Чекбек; варіанти удобрення: $P_{30}K_{45}$ (контроль), $N_{15}P_{30}K_{45}$, $N_{30}P_{30}K_{45}$, $N_{45}P_{30}K_{45}$ та регулятори росту: контроль – без обробки, Плантагел – 25 г/га, Емістим С – 30 мл/га, Вимпел – 30 мл/га. Дослідження проводили за схемою у трифакторному польовому дослідженні. Посівна площа елементарної ділянки складала 0,25 га, облікової – 0,20 га. Попередник – пшениця озима.

Для знищення бур'янів у посівах гороху застосовували гербіцид- тезан (2,5 л/га) у фазі сім-вісім справжніх листків гороху вносили гербіцид аделіт – (1 л/га).

Насіння висівали сівалкою СН-16, звичайним рядковим способом з шириною міжрядь 15 см, з глибиною загортання насіння 5-6 см і нормою висіву 1,2 млн/га схожих насінин. Після сівби на 2-й день площу посіву коткували кільчастим котком в агрегаті з трактором Т-25 з шириною захвату 1,3 м.

Регіон проведення досліджень характеризується нерівномірним надходженням опадів протягом вегетації гороху і значними коливаннями температур. У 2016 р. температурні показники у квітні були вищими на 4 °С порівняно з середніми багаторічними показниками. Травень 2017 р. був

найпрохолодніший, а середньодобова температура становила лише 14,5 °С. Зокрема в червні 2017 р. та 2018 р. середня температура повітря майже не відрізнялася і становила в межах 19,5 та 19,7 °С відповідно.

Проаналізувавши показники періоду вегетації за три роки досліджень, нами встановлено, що при внесенні мінеральних добрив у дозі - $N_{30}P_{30}K_{45}$ та обприскуванні регулятором росту – Вимпел найкращими були показники для усіх інтенсивних сортів гороху посівного. Так, у 2017 році вони становили для сорту Чекбек – 78 діб, для сорту Готівський – 81 доба та для сорту Фаргус 84 доби. Досліджено, що біорегулятор росту Емістим С скорочував вегетаційний період в середньому на 1-4 дні, а регулятор росту Плантапег на 1-3 дні залежно від різних доз мінеральних добрив.

Спостереження 2018 року показали, як надмірна кількість опадів впливає на кількість діб вегетаційного періоду. Показники останнього досліджуваного нами року дещо відрізнялися від показників попередніх двох років у зв'язку з гідротермічними умовами. Кількість опадів за вегетаційний період склала – 482,5 мм сума активних температур повітря – 2136,3 °С, призвели до найдовшого періоду вегетації для усіх трьох інтенсивних сортів гороху. Тому можемо побачити у сорту Фаргус тривалість вегетаційного періоду була від 88 до 101 діб, у сорту Готівський 87 – 102 доби та у сорту Чекбек вегетаційний період коливався від 82 до 96 діб. Подовжений вегетаційний період призвів до нерівномірного досягання зерна, нижні яруси бобів уже достигли і починали розтріскуватися при тому як верхні ще не дійшли фізіологічної стиглості.

Фенологічні дослідження продовж 2016-2018 років показали як зі збільшенням доз мінеральних добрив продовжувався вегетаційний період гороху посівного на усіх сортах в середньому на 9-13 днів. Після обприскування посівів регуляторами росту у мікростадії ВВСН 51-69 період вегетації скорочувався на 1-5 днів, що позитивно впливало на рослини гороху.

Список використаної літератури

1. Іщенко В.А. Елементи технології – резерв підвищення урожайності гороху в Степу. Науково-технічний бюлетень Інституту олійних культур НААН. №18. 2013:85-92. С. 85-92.
2. Зубов А.Е. Урожайность сортов гороха различного морфотипа. А.Е. Зубов, А.И. Катюк. Достижение науки и техники АПК. – 2005. - №9. – С. 12-14.
3. Розвадовський А.М. Зернобобові культури в інтенсивному землеробстві. А.М. Розвадовський, А.О. Бабич, В.Ф. Петриченко [та ін.]; за ред. А.М. Розвадовського. – К. : Урожай, 1990. – 176 с.
4. Бахмат М. І. Вплив елементів удобрення на збереженість бобів гороху в умовах Лісостепу Західного. М. І. Бахмат, К. С. Небаба. Інноваційні технології у рослинництві: проблеми та їх вирішення. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 червня 2018 р., м.Житомир, 2018. С. 5-7.